

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

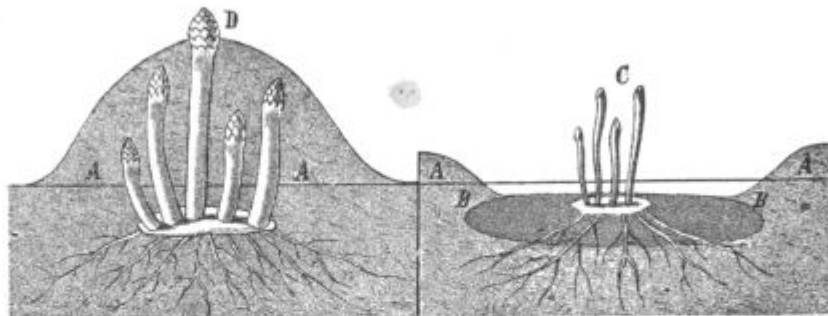
Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 15. V Ljubljani, 15. avgusta 1894. Leto XI.

Obseg: Jesensko oskrbovanje špargljev. — Dolenjci pozor! — Zboljšanje travnikov s Tomasovo žlindro in s kajnitom. — Nekaj o lesni potrti. — Kaka tla ima rada roža. — Deset zapovedi bikorejcu. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Jesensko oskrbovanje špargljev.

Jeseni se špargljeve rastline porežejo, grede se prekopljejo in nanje se nanosi gnoj. Navadno zemljo nad šparglji le nekoliko zrahlja in je ne odgrebejo iznad korenin. Gresent pa priporoča, naj se jeseni iznad špargljevih korenin odkoplje zemlja, da bodo bolj proste. Proti koncu meseca oktobra se špargljeve rastline porežejo 30 cm nad zemljo (C na podobi 56.), da se pozna, kje so korenine, potem pa se iznad korenin odstrani prst; le kake 3—4 cm se je še pusti (A). Potem se okrog ostankov špargljevih rastlin (C) natrosi gnoj ter se tako pusti čez zimo. Špargelj se baje ne boji mraza, hoče pa, da mu do korenin pride zrak. Če so korenine pregloboko v zemlji, začno gniti, ker ne more zrak do njih, potem pa začno rasti nove in porabijo mnogo snovi, katere bi sicer porabili špargljevi poganjki. Jeseni odkopani in pognojani šparglji lahko dihaajo, če jim topi gnoj in jim ga dovaja v zemljo, tako, da se korenine lahko okorišajo ž njim. Sredi meseca marcija se zemlja obdela, kadar se je nekoliko osušila in je dosti gnojna, s primernim orodjem ter se gnoj raztrosi enakomerno in se podkoplje. Lopata pri obdelovanji špargljev ni na mestu, ker se ž njo prerade poškodujejo korenine. Kadar je

Podoba 55.

Podoba 56.

opravljeno to delo, odstrani se previdno zemlja iznad rastlin popolnoma ter se prav pri koreninah porežejo suhi ostanki stebel (C), sicer bi pozneje bili na poti. Potem sa nad korenine nasuje prsti 35—40 cm visoko (D na podobi 55.) Ta prst je zelo rahla, ker je celo zimo nánjo deloval mraz, in poganjajoči špargljevi poganjki jo prav lahko prodro. — Gresent torej zahteva, naj se iznad špargljevih korenin jeseni odgrebe toliko prsti, da so pokrite le še 3—4 cm na debelo, ker sicer lahko trpe škodo. Gresent je zelo umen vrtnar in, kar priporoča, to je tudi poskusil; zato se lahko ravnamo po njegovih nasvetih. Seveda njegov način ni za vse kraje. Kjer so šparglji zelo globoko, nastale bi, če bi se odkopala zemlja, globoke jame; te bi se ob deževji, ali kedar se tali sneg, napolnile z vodo, voda bi v mrazu zmrznila, in to bi pa šparglju lahko škodovalo. To se lahko zgodi v težko prodorni zemlji. V taki zemlji je dobro nad koreninami pustiti zemlje 5—8 cm na debelo, ne samo 3—4 cm.

V rahli zemlji se veliko laže ravnamo po Gresentovem nasvetu in ga tudi priporočamo, posebno tamkaj, kjer so špargljeve rastline vsajene le plitvo.

Dolenjci pozor!

Kakor je bilo v „Kmetovalci“ naznanjeno, da bo živinska kupčija poskočila, tako se je tudi zgodilo. To pa ni nesreča, ampak sreča! Zakaj pravim: pozor? Človeku se mora čudo zdeti, da občine mirno gledajo, kako hitro so se prodali in se prodajajo vsi licencevani biki. V velikolaški občini je do pred tednom bilo 5 licencevanih bikov plemenjakov, a razven enega so vsi prodani. In sedemsto krav na enega bika! Kaj bode! Posebno se čudno zdi, da segajo mesarji, ki kupujejo za Virtemberško, ravno po naših lepih bikih. Naša goved slovi zaradi lepote, in se lahko proda posebno sedaj, ko je začela železnica prevažati blago. Kam in kako daleč bo treba voditi krave, koliko plačati za skok, koliko jalovih bode ostalo? Vsaka občina naj ima odprte oči, da prepreči prodajo bikov plemenjakov in s tem nesrečo, ki preti Dolenjski. — Toraj pozor! Brez lepih bikov plemenjakov ne bode lepe živine, a temu ne bode drugače pomoči, da si posamezne podobčine in občine kupijo bikov plemenjakov in jih oddajo posestnikom z enako zavezo, kakor c. kr. kmetijska družba. S tem bi se rešili velike nepravilnosti. Tako si ohranite lepo pleme, kajti ako se štiriletni bik, kakor se je v naši občini zgodilo, proda mesarju za 185 gld., gotovo to ni mala cena, toda velika škoda za občino v zadevi živinoreje. — Podpisani tajnik torej najtopleje priporoča ta svoj nasvet v premislek vsem zavednim Dolenjcem.

Peter Pogačnik,
tajnik čateške podružnice.

Zboljšanje travnikov s Tomasovo žlindro in s kajnitom.

Odkar je znana Tomasova žlindra, pisalo se je že mnogo o boljšem obdelovanju travnikov in se je v tem pogledu na več krajih dosegel tudi velik napredek. Dohodek iz travnikov, ki so se večkrat pognojili s Tomasovo žlindro in s kajnitom, travnikov namreč, na katerih se prej ni pridelalo že skoro nič sena, podvojili so se v največ slučajih ali potrojili. Posledica temu je bila, da se je začelo rediti več goveje živine, za katero se je tudi več izkupilo, a dobivalo se je ob enem tudi več domačega gnoja ter se je moglo vsled tega polje bolj gnojiti, ki je tudi začelo bolj roditi. Zato pa tudi brezpogojno trdimo, da ni izboljšanja, ki bi več donajalo, nego gnojenje opešanih travnikov s Tomasovo žlindro in s kajnitom. Vsled tega dobimo v dveh letih večstranskih boljših dohodkov.

Vsled gnojenja z imenovanimi gnojili se pa ne pridelala le več krme, ampak zboljšajo se tudi travniki sami ter začne na njih rasti boljša krma. Iz njih začne namreč izginjevati srpica, mah in druga slaba zelišča, a nadomeščajo jih detelje, stročnice in boljše trave. To nam potrjuje posebno neko izvestje v „Gospodarskem listu za vojvodstvo Oldenburško“. V tem izvestju beremo o nekem travniku blizu mesta Everstna pri Oldenburgu, na katerem so rastle prav slabe travne vrste. Šopirile so se tamkaj celó razne vrste škodljivih trav in rastlin. Če tudi se je travnik vsako leto dobro pognojil z mešancem, pomagalo ni vse to nič; celo čilski solitar je prav malo izdal. Dve leti sem pa se ta travnik gnoji s Tomasovo žlindro, in sicer se je porabi 4 q za vsak hektar. Od tega časa je tudi rastlinstvo vse predrugačeno. Vse polno je sedaj tam detelje zlatice, škotske detelje, posebno bujno pa raste travniška rdeča detelja, poleg katere se

hobotno šopiri grašica. Trava raste obilneje le še tam, kjer se je z žlindro le malo pognojilo, na mestih toraj, kamor se ni posulo dovolj žlindre. Metuljnice so popolnoma zatrle mahovje in navadni vres, in zemlja se zboljšuje s pomočjo teh rastlin, ne da bi jej bilo treba še s čim drugim pomagati.

Izkušnje so pa tudi pokazale, da ima krma, pridelana na travnikih, katere smo pognojili z navedenimi gnojili, še enkrat toliko redilnih snovi v sebi. Pri zborovanju kmetijskega okrožnega društva hepenhajmskega (Heppenheim) je predsednik naznanil, da je bil neki travnik, gnojen s Tomasovo žlindro in s kajnitom, že drugo leto tak, kakor njiva, obsejana z deteljo, vsled česar je travnik veliko več vreden nego je bil prej. Pri zborovanju društva za zboljšanje barja je rekel Šulc iz Lupic (Schultz — Lupitz), da se povsod najraje kupuje krma, katera je zrastle na travnikih, gnojenih s kajnitom in s fosfatom. Drömlingsko seno je bilo že od nekdaj na slabem glasu, češ, da ni redilno, da je dobivala živina po njem dolgo zmršeno dlako ter da je po njem tudi uživa postala. Govorilo se je, da se ž njim ne da živina izrediti za mesnico, pa tudi za mlečno živino ni bilo dobro.

Še pred tridesetimi leti so ondotni kmetovalci imeli velik križ, ker je goveja živina, krmljena z omenjenim senom, rada imela kostolomnico. Danes so se razmere popolnoma predrugačile. Odkar so travnik začeli gnojiti z omenjenim gnojilom, ne pridelajo le več sena, marveč tudi živina, kateri se poklada to seno, ima povsem gladko dlako, je mlečna in se dobro redi. Od tedaj je živina tudi bolj zdrava, posebno pa raste mlada goved hitreje in se lepše razvija.

To je samo nekaj poročil iz „Saksonskega gospodarskega lista“, ki bi se pa lahko popolnilo z brezštevilnimi drugimi poročili. Povsod se je pokazalo, da so se pusti travniki že po drugoletnem gnojenju izpremenili, kakor bi bili posejani s samo deteljo. Isto tako so pa tudi njive, posejane z deteljo, ki so že skoro opešale, začele koj, ko so jih pognojili z omenjenimi gnojili, bogato roditi in se je po njih zopet začela bujno šopiriti detelja.

Nekaj o lesni potratu.

Pri vsakem gospodarstvu se je treba ravnati po vodilih, po katerih se vsi pridelki, katere nam donaja gospodarstvo, bodisi v ti ali oni stroki, najbolje obračajo v prid, ako se hoče, da bode dobiček trajen. Potrata drv, kakor tudi nepotrebna njih poraba, puščanje vrhov in dreves v gozdu i. t. d., vse to škoduje gozdu neizrečeno. Ta zla so uničila že veliko gozdov. Škode, katero si provzročimo s tem, ne nadomesti vsa strokovna veda; zato se mora pa z vso odločnostjo delati na to, da se odstranijo taki nedostatki.

Potrata je na pr., ako posestnik ne da posekati starega gozda, posebno tam, kjer prav gosto izpodrašča, in sicer je treba sekati, dokler je izpodrastek še nizek. Ako se taka stara debla predolgo časa puščajo v gozdu, posebno ako rasto gosto, drugo poleg drugega, ovira se pomlajenje, in sicer tem bolj, čim starejši je izpodrastek. Sicer pa v takem slučaju ni mogoče posekati starih dreves, ne da bi se poškodovala mlada.

Pri posekovanju in obsekovanju takih starih dreves se namreč odrgne lub premnogim mladim drevescem, mnogo se jih pa tudi polomi. Vsled tega nastane v gozdu mnogo golote, tako, da je večkrat treba posekati še izpodraščajoče mlado drevje ter prostor na novo pogozditi.

Ako pa bi se taka stara drevesa bila posekala in odstranila, dokler je bilo mlado drevje še nizko, in sicer po zimi, ko je sneg mehak, ne bili bi ga poškodovali in stal bi tu mlad, že nekajleten gozd, in ne bilo bi treba nasajati novih nasadov.

Veliko lesa se potratiti tudi tedaj, če se drva sekajo v gozdu in se za kurjavo pripravljene skladajo v skladišnice. Pri takih prilikah se zdrobi mnogo lesa v treske, ki navadno obleže v gozdu, ne da bi jih kdo porabil. Zguba lesa je v tem slučaju večja nego bi si kdo mislil. Temu nedostatku pa najlaže pridemo v okom, ako v gozdu drevesa, katera smo namenili za kurjavo, le posekamo, ohlestimo in prežagamo.

Prava potrata lesa je tudi to, če ne pazimo, da drevje posekamo prav blizu tal, ter pustimo, da segnijo štori. Za posestnika je torej jako koristno, da drevje poseka pri tleh. Kjer se pa štori lahko iztrebijo, poseka naj se drevo 30 do 35 centimetrov nad zemljo, štori pa naj se izkopljejo s koreniki vred ter naj se tudi korenine porabijo za kurjavo.

Tudi se potratiti mnogo lesa, ako se kuri z zelenimi, še ne posušenimi drvimi. Ta škoda je pač najbolj razvidna, ako pomislimo, da nam izdata dva kubična metra suhih drv toliko ali morebiti še več, nego 3 kubični metri surovih drv. Seka naj se torej jako zgodaj, in les, katerega smo namenili za kurjavo, naj se spravi in zloži v gozdu na primernem, prav zračnem prostoru.

Najbolj pa se morajo obsoditi oni, ki puščajo v gozdu lesni drobiž, kakor na pr. treske obtesanih debel, ali pa celo cela debela. Že varčnost zahteva od nas, da pobereмо v gozdu vse odpadke do najmanjše tresčice ter jih porabimo; pa tudi na snagi v gozdu mora biti ležeče gospodarju. Posebno je pa nevarno, ako po gozdu leži vse polno suhljadi po tleh, da bi se na ta ali oni način ne užgala ter zanela gozdni požar. Gozdi so pač pravi kras vsakega kraja. Čim snažnejši bode gozd, čim skrbnejše bode njegov gospodar odpravljal tudi najmanjše nedostatke, tem večje veselje bode imel do njega; rad bode v gozdu poiskal prostorček, na katerem si bode odpočil od trdega dela.

Manjše skrbnosti, kakor pri porabi lesa za kurjavo, ne smemo imeti tudi pri njegovi porabi za stavbe in za razne izdelke. Da se toraj v tem pogledu ne potratiti preveč lesa, paziti moramo na to le:

1.) Les naj se seka po zimi. 2.) Debla, katera namenimo za stavbe, naj se posekajo pri tleh. 3.) Nobenega kosa, katerega smo namenili za stavbo ali za razne izdelke, ne smemo porabiti za kurjavo. 4.) Tesarji ne smejo preveč obtesati debel, katere smo oddali za stavbo ali pa za razne izdelke, in sicer tudi takrat ne, ako smo se pogodili, da bomo oddali okroglo. 5.) Posebno dobrega in redkega lesa ne smemo porabiti tam, kjer si s slabšim lesom brez škode lahko pomagamo. 6.) Tam, kjer mora les dolgo trpeti, ne rabimo slabega lesa, ker bi sicer slabši les večkrat morali nadomestiti z drugim. 7.) Tesarski les naj ne bode nikdar predebel, posebno ne pri stavbah, če tudi ga dotičnik zastoj dobi; s tem le tesarjem provzročimo preveč dela in se tudi stavbe po nepotrebnem preoblože z lesom. 8.) Pri tesarjih je treba paziti, da ne potratijo po nemarnosti preveč dobrega lesa za zagozde in za slične ostrorobate kratke kose. 9.) Vsak majhen nedostatek pri stavbah je treba koj popraviti, dokler ne postane večji ter bi njegova odstranitev zahtevala tudi več lesa. 10.) Lesa, katerega hočemo rabiti za stavbe ali za razne izdelke, ne sekajmo še le takrat, kadar ga rabimo, ampak vedno 2 do 3 leta prej, in sicer v primernem času.

H konci naj še omenimo, da so večkrat tudi ognjišča kriva, da se porabi preveč drv. Zato je pa prav potrebno in bomo mnogo koristni imeli od tega, ako si tudi ognjišča tako uredimo, da na njih ne bomo po nepotrebnem požgali preveč drv.

Kaka tla ima rada roža.

Roža ima rajša ilovnat svet nego peščen, ki pa vender mora biti rahel; sicer se pa prav dobro sponese tudi na tem, da je le dovolj vlažen. Vedno ji pa škodi moker svet. Taka tla je treba nekoliko zvišati s tem, da se nanja napelje zemlje. Roži namreč jako ugaja, ako je pogostoma zalita, toda stoječe vode ne prenaša. Ni pa treba, da bi se rože morale opustiti, ako so tla slaba. Svet se prav lahko zboljša.

Posebno se presuhemu svetu lahko pride v okom z zalivanjem, z rahljanjem, z napeljanjem težke zemlje in pa z obilim govejim gnojem. Ako je svet prepeščen, ima premalo redilnih snovi v sebi; na tak svet je treba napeljati ali nanositi mnogo gnojne zemlje. Toda to tudi še ne zadostuje; takemu svetu se mora pridejati ločilnih mineralnih delov, kar se najbolj zadene, ako se mu primeša ilovice.

Težka ilovna tla so pa rožam posebno nevarna. Ker se male jamice ne morejo dolgo vzdržati in bi se za velike grede ali celo drevesnice, ki bi se morale povsem zboljšati s peskom, s prsteninsko zemljo, z gnojno zemljo, s koksovim pepelom i. t. d., moralo preveč potrošiti, priporoča se požiganje ilovnatega sveta kot najcenejše sredstvo v dosegu tega namena; seveda mora biti tudi to požiganje primerno, da se ne začne svet preveč drobiti.

Kdor hoče tudi na neugodnem svetu imeti lepe rože, napravi naj si mešanico; znoši naj namreč na kup rahle ilovice, barske zemlje, ruševine in pa raznih gnojil. To mešanico naj po leti pogosto poliva z gnojnico ter naj jo posuje s Tomasovo žlindro in pa s superfosfatom.

Ako se gnoj iz stranišč dobro pomeša z zemljo, postane izvrstno gnojilo za rože, ki naj se primešava oni zemlji, s katero polnimo jame, kamor sadimo rože.

Deset zapovedi bikorejcu.

Spisal potni učitelj Štefan Richter.

I. Da dobiš dobrih bikov, biti moraš strog v izbiranju plemen.

Znano je, da lastnosti starišev preidejo na potomce, t. j. da jih ti podedujejo. To je nepremisljiv naraven zakon, kateremu je podvržen vsak zaplod, in po tem zakonu morejo le živali z dobrimi lastnostmi imeti dobre potomce, živali s slabimi pa imajo slabe. Če je pa temu taka, potem mora živinorejec, ki namerava svoja plemena požlahtniti, da bi iz živinoreje dobil kolikor mogoče več dobička, biti natančen v izbiranju plemenih živali; izbrati mora le take s pravilnimi telesnimi oblikami in dobrimi lastnostmi. Za pleme je najboljše komaj dobro. To velja posebno za plemenske bike. Bik plemeni mnogo živali ter prenaša lastnosti na mnogo potomcev. Za dobrega plemenskega bika naj ni nobena dosegljiva cena previsoka, kajti le po vsem izvrsten bik more imeti dobro potomstvo, ki postane celim okrajem in deželam vir blagostanja. Da se odpre ta vir, skrbeti bi moral vsakdo, ki kmetovalcem želi dobro; k temu bode bistveno pripomoglo strogo izvrševanje zakona za povzdigo govedoreje. Vsak, ki je za

to poklican, naj toraj skrbi, da se te določbe strogo izvršujejo, skrbi naj za to, da se rabijo le taki plemenski biki, ki so primerni krajevnim razmeram in namenu govedoreje.

2. Za plemenjenje določi le bika dobrega pokoljenja.

Stariši na potomce ne prenašajo le svojih lastnosti, marveč tudi lastnosti svojih prednikov, in sicer telesne oblike, napake, barvo, pa tudi lastnosti gledé porabe, kakor mlečnosti i. t. d. Če so torej med predniki plemenskega bika pred ne dolgim časom bile živali s slabimi lastnostimi, bik ne bode imel vedno enako dobrih potomcev, če prav ima sam dobre lastnosti; na njegovih potomcih se zopet lahko pokažejo slabe lastnosti praroditeljev. Gotovo je, da je plemenska vrednost bikova popolna še le tedaj, kadar vemo, da so dobre lastnosti, katere ima on, imeli tudi njegovi roditelji in praroditelji, bolj ali manj razvite. Umen živinorejec bo torej pri izbiranju svojih plemenskih živali, posebno pa bikov, vedno vprašal po rodovini. Tiste prednike, ki še živijo, lahko sami presojamo po njih plemenski in porabni vrednosti; gledé starejših pradedov seveda to ni mogoče, ako ne spisujemo rodovnikov. V teh knjigah so posamezne plemenske živali popisane po svojih zunanjih znamenjih, po svojih lastnostih porabe ter po svojem izvoru. Tukaj še le izvedemo vrednost praroditeljev, in še le iz tega moremo sklepati, bo li kak bik gotovo prenašal dobre lastnosti na svoje potomce. Rodovnik bo na ta način postal važna knjiga kmetovalcu, ki se peča z živinorejo; iz nje bo poizvedel vse, kar mu je treba vedeti o rodovini katerekoli živali. Rodovnik bo torej moral spisovati vsak umen živinorejec.

3. Ne spuščaj premladih bikov.

Ena največjih napak, ki se največkrat zagreši pri plemenjenju, je prezgodnja raba mladih živali za pleme, ko še niso dorasle. Žival naj bi uže skrbela za naslednike, ko še sama ni dopolnjena, ko ima še slabe kosti, mišičnih nitek pa ne še trdnih, ko sploh nima še dovolj rodilne moči. Ni čuda, če tak mlad bik prenese le pomanjkljivo svoje lastnosti na potomce, in ti vsled tega vedno ostanejo slabi. Tele ne more imeti lastnosti, katerih ni imel bik. Nerazvit, slab bik dela nepopolne, slabe krave. Bik, kateri začne prezgodaj skakati, zastane v rasti in ne bo več tako popolen in tako močan, kakor bi bil sicer. Če pa tako nadaljujemo, potem bomo tudi krave imeli vedno slabše, izprijene, in zastonj bodete skušali, da bi dosegli kak napredek v živinoreji, da bi n. pr. dosegli več težo, lepše oblike, več odpornost in več sposobnosti za delo. K vsemu temu je potrebno, da se mlada živina začne za pleme rabiti še le tedaj, kadar je dorastla. Obče prave starosti ne moremo določiti, ker se sposobnost za pleme, ravna po razvoji dotične živali. Nikdar pa bi mladega bika ne smeli pustiti skakati pred 1 1/2 letom, kjer pa je mogoče, čakati bi morali do spolnjenega drugega leta in še dalje.

4. Bika spuščaj v začetku le prav redko, pa tudi starejših bikov ne presili.

Prvega pol leta se bik ne sme rabiti v polni meri. V začetku ga pusti, da skoči vsakih 14 dni enkrat, pozneje pa vsakih 8 dni, potem pa vsak teden dvakrat do trikrat in tako preidi polagoma k popolni porabi. To naj se zgodi, ako je le mogoče, še le v starosti 2 1/3 do 3 let. Tudi v polni rabi in polni rodilni moči stoječ plemenski bik bi se niti v dobi glavne gonje navadno ne smel večkrat spustiti, kakor enkrat na dan; le izjemno pa dvakrat; drugi skok naj se vrši čez dalj časa — čez

6 do 12 ur. Po vsem nepotreben in napačen je dvakraten skok; zato naj se opusti. — Kdor tako rabi svojega bika, pričakovati sme od njega, da bo gotovo prenašal svoje lastnosti na potomstvo, da bo delal močna teleta in da bo dolgo sposoben za pleme; seveda le tedaj, če je tudi sicer primerno oskrbovan. Kdor pa ravna drugače in bika slabi s prezgodnjo in s prepogosto porabo, dobil bo slabe potomce in bode spoznal, da se mnogo krav goni po večkrat, druge pa ostanejo jalove, in da bik pred časom postane nesposoben za skakanje. S tem pa ima kmetovalec neizmerno in dvojno škodo; nekoliko s tem, da se pri mnogih kravah čas do prihodnje otežitve zelo podaljša, da mnogo ostane jalovih in da jalovke izgubijo na ceni; nekoliko pa s tem, da se prezgodaj uniči plemenski bik. S tem pride reja ob dobra teleta, katera bi bili po biku pri zmerni rabi še lahko dobili, in glavnica, ki je bila naložena v plemenskem biku, se slabo porabi. Taka nespametna, prezgodnja in nezmerna raba plemenskega bika je za živinorejo nazidovanje, za kmetovalca velika gospodarsvena škoda. Kdor torej želi, da se živinoreja povzdigne, da bo kmetovalcu na korist, polnjuje naj tudi četrto zapoved. Za to je seveda potrebno, da pride na 60 do 80 k večjemu do 100 krav in telic, ki so sposobne za pleme, eden, za pleme sposoben bik, in da ne stori celó v polni rabi stoječ bik na leto več skokov kakor sto.

5. Plemenskega bika oskrbuj in krmi namenu primerno.

Da bik ne sme dobivati premalo hrane, da ne sme stradati, razume se samo ob sebi. Prepičlo hranjen bik se ne more popolnoma razviti, ter je, naj uže bode mlad ali star, pri pičli hrani brez mozga in moči, ima malo veselja do skakanja in ima malo uspeha. Če se daje preveč piče, postane bik tolst, težak in len za skakanje. Osobito pa se moramo ogibati napenjačajoče vodene krme; bik dobi napihnjeno telo, postane neokreten in trebušen, ostane brez prave živahnosti in moči in je malo sposoben za skakanje. Biku ne polagaj nikdar take klaje kakor kravam; dobiti mora posebno krmo.

Piti mu dajaj vedno le vode, nikdar gorke pijače. Glavna klaja naj mu bode seno in strt ali zdrobljen oves, namešan z nekoliko daljše rezanice, in kot sočna krma sme se temu dodati k večjemu še nekoliko repe, zrezane, z zdrobljenim ovsom in rezanico zmešane. Ta mešanica mora biti pomočena s slano vodo. Soljenje klaje je potrebno za popolno prebavo klaje ter je koristno za plemenjenje. Po velikosti (telesni teži) in delovanji polagaj plemenskemu biku na dan po 6—12 kg sena, 1—2 kg ovsa, 1—3 kg slame, oziroma še 2—4 kg repe in na mesec po priliki 1 kilo soli (30 gramov na dan). Ako je le mogoče, naj se celo leto polaga suha klaja. Kdor pa polaga po letu zeleno klajo, naj je ne daje preveč, vedno pa zmešano z nekoliko sena in z nekoliko zdrobljenega ovsa. Le pri taki, kolikor mogoče suhi in namenu primerni hrani bode bik dobil lepo, močno telo in živahnost, in bode zadostoval svoji nalogi. Hrana pa ne sme biti tako dobra, da bi se bik spital; to je ravno tako napačno, kakor prepičlo krmljenje.

(Konec prihodnjič.)

Razne reči.

— Buče na kompostnih kupih. Nobene rastline ne vspevajo na kompostnih kupih bolje, kakor buče. Lahko se vsejejo na kompostni kup v maji.

— Mravlje so škodljive. Dolgo se je mislilo, da so mravlje celo koristne sadnemu drevju, ker pokončavajo razne

mrčese. Natančne preiskave so pa pokazale, da mravlje ogrižejo popke, ko se ravno odpirajo. Posebno škodljiva je travna mravlja (*Tertamorium coespitrum*).

— **Senca za gnojne jame.** Po letu je potrebno, da ima gnoj senco; zato je potrebno, da se okrog gnojne jame nasade kaka drevesa. Za to so pa le taka drevesa, ki preneso mnogo gnojnine, ki hitro rasto in imajo veliko listje. Posebno dobre so trepetlike, jaguet, nekatere vrbe in širokolista lipa. Če je okrog zemlje le nekoliko vlažno, tudi dobro uspeva bela jelša. Javor rad trohni na takih krajih, divji kostanj tudi ne prenaša take gnojnine.

— **Dobro krmo** in veliko je dobimo, če sejemo grah in turščico skkupaj in to potem pokosimo zeleno. Taka krma je jako zdrava in tečna za živino.

— **Orehi najbolje uspevajo** na brdih z globoko, deloma kamenito prstjo. V mokri zemlji oreh ne uspeva. Naj tudi zraste, pa ne rodi in rad pozebe.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 114. Naša tvornica je pričela delati kot novost patentovane jeklene verige, ki niso varjene, ampak so iz celega. Za razpošiljanje bi rabili iz vrb pletene košare, v katere bi šlo po 100 kg verig. Kdo in kje na Kranjskem bi bil v stanu izdelovati in nam prodajati take košare, prav navadno pletene iz vrb, in sicer po našem vzorcu? (G. W. v B.)

Odgovor: Ker mi ne vemo za nobenega izdelovalca košar, prosimo, da se nam njih naslovi prijavijo, ker se da pri tej reči nekaj zaslužiti in bi bilo škoda, če bi šel denar iz dežele za blago, ki se lahko izdeluje doma.

Vprašanje 115. Imam kravo, ki večkrat zadržuje mleko. Kako naj ji odpravim to razvado? Ali telica od take krave ne podeduje te razvade? (K. pl. R. v K.)

Odgovor: To razvado imajo krave pogosto, zlasti kadar imajo teleta. Drugega pripomočka ni, nego jih pomleste z mlečnimi cevkami. Take cevke se kupijo ali pa se priprosto naredijo iz tuljave gosjih peres. Tuljava gosjega peresa se lepo osnaži, na topem koncu se pa zvrta nekaj luknjic, in sicer na ta način, da se pero zbada z razbeljeno žico. Ko krava uvidi, da ji pridržavanje mleka ne pomaga, navadno kmalu opusti to razvado. Telice takih krav so dobre za rejo, ker se ta razvada ne podeduje.

Vprašanje 116. Uže tri leta imamo bolj pozne češnje črvice, tako da niso za nobeno kupčijo in tudi ne za domačo porabo. Kaj priporočate ukreniti proti temu? (K. pl. R. v K.)

Odgovor: Črvičnost češenj naredi češnjava muha (*spilographa cerasi*), katere ličinka (črv) živi v češnji, potem pa zleze v zemljo in se drugo leto prelevi v muho in zopet stavi svojo zalego v češnje. Druge pomoči ni, nego dosledno pobiranje vseh črvičnih češenj, ki se potem na primeren način tako spravijo, da črvi iz njih ne morejo v zemljo. To bi pa morali delati dosledno vsi posestniki, sicer se ne ubranite te škodljivke. Črvice češnje pustiti ležati na tleh ravno najbolj pomaga k razširjanju te škodljivke.

Vprašanje 117. Minulo pomlad sem poslal v Zagreb pet sodov vina. Teden pozneje mi je došlo pismo od prejemnika, da v sodih manjka veliko vina. Pobotala sva se tako, da je trpel vsak polovico škode. Prosim Vas, svetujte mi vendar, kako naj se v bodočnosti ravnam, da se ognem škodi, če pošiljam vino po železnici? (K. pl. R. v K.)

Odgovor: Sodni morajo biti pred vsem dobro zabiti in zapečateni. Pri oddaji dajte sode za vinom „uradno“ zvagati, prejemnika pa obvestite, da pri sprejemu tudi da blago steh-

tati, in če manjka več nego dva odstotka vina, pritožite se pri železnici in zahtevajte povračila.

Vprašanje 118. Kako bi mogel popraviti slivovec, ki je dobil barvo od novega soda? (A. G. v H.)

Odgovor: Barvo, katero je dobilo žganje od novega soda, bo težko drugače odpraviti, nego da žganje še enkrat prekuhate.

Vprašanje 119. Čul sem, da se dela tudi bezgovo žganje; zato prosim pojasnila, če je to res, kakšno je to žganje in kako se dela? (A. G. v H.)

Odgovor: Iz bezgovih zrelih jagod se more delati žganje, ki je neki prav dobro ter se rabi za zdravlilo proti prehlajenju, trganju i t. d. Zrele jagode se potrgajo, zmečkajo ter puste, da kipe, kakor n. pr. češplje. Pokipela drozga se pa potem kuha kakor vsaka druga.

Vprašanje 120. Imam z opeko zidan hram, v katerem se mi dela na tleh neka goba. „volk“, ki mi v par letih vniči vsaka tla. Kaj naj storim, da zatrem to gobo? (J. K. pri Sv. Kr.)

Odgovor: Dandanes imamo v karbolineji najboljše sredstvo proti ti gobi. Ves les, ki ga porabite za tla, dobro napojite s karbolinejem, zlasti pa one dele, ki so spodaj. Priporočamo Vam tudi zemljo pod tlami nadomestiti z drugo, in sicer s prav suhim peskom.

Vprašanje 121. Pri nas imamo podobčinsko pot, ki je slaba ter jo hočejo sedaj popraviti. Stroške, oziroma delo, hočejo razdeliti na vse posestnike, dočim nekateri pot zelo malo rabijo. Ali nas more podžupan siliti, da razdelimo to delo in kako? (I. S. v V.)

Odgovor: Občina nima le pravice, ampak celo dolžnost skrbeti za pota. Popravo potov je treba pravilno skleniti v občinski seji, in sicer tudi za podobčino, kjer se ob enem sklene način prispevanja. Pravilno je, da se delo, oziroma stroški razdele po davku, pri čemer je pa zavezan udeležiti se vsak, če dotično pot rabi manj ali več, ali pa celo nič. Za podobčinsko pot je potreben sklep občinskega zastopa, stroške nosi pa le podobčina, oziroma podobčinarji.

Vprašanje 122. Imam latnik, ki mi daje 200—250 kg dobrega grozolja. Pred petimi leti je pa tako oslabil, da ni bilo več upanja na kak pridelek; pogнал je le še kratke mladike in listje je bilo blado ter so se sploh kazala znamenja, da ga je napala trtna uš tem bolj, ker sem vedel, da ne manjka gnoja. Na to sem vsako trto 30 cm globoko odkopal in ji prilil kakih 20 litrov z vodo pomešane gnojnice iz stranišča. Sosedje so mi rekli, da trta po tako hudem gnoji mora usahniti; a glej čudo, še tisto leto je listje postalo temno zeleno. Sedaj naredim to vsako pomlad in jesen ob vlažnem vremenu in latnik mi rodi nenavadno. Ker sem tudi druge trte na ta način gnožil, vsled česar dosti bolj rastejo nego po govejem gnoji, namenil sem se v bodoče kolikor največ moči rabiti ta gnoj. Prosim odgovora, ali je res straniščni gnoj za trte tako dober, kakor se meni zdi, in ali je morda celo škodljiv, če se rabi v veliki meri? Prepričan pa sem, da trtni uši smrad ne ugaja, naj uže po njem pogine ali ne. (P. v L.)

Odgovor: Po našem mnenju Vaš latnik ni hiral za trtno ušjo, marveč le zaradi izsesane zemlje. Dokaz temu je to, da je uže prvo leto trta pokazala bujnejšo rast, ker je imela priliko dobivati po svojih koreninah več redilnih snovi, ki so prišle z gnojem v zemljo. Če bi bila trta hiral za trtno ušjo, prišlo bi to od tega, ker bi ji bila uš napadla koreninice, katere bi bile vsled tega večinoma poginile. Kadar trta zaradi uši naredi le kratke poganjke z bledim listjem, takrat je uže izgubljena in nobeden gnoj ji več ne pomaga, ker ima premalo korenin za uživanje hrane. Sicer pa prav dobro gnojena trta klubuje trtni uši le kaka štiri leta dlje nego slabše gnojena; slednjič pa vendar pogine. Če je na koreninah Vašega

latnika trtna uš, o tem se pač lahko prepričate; toda naše mnjenje je, da je ni, če latnik uže pet let res tako bujno raste in izredno bogato rodi. Razrejeni straniščni gnoj je pa res dobro gnojilo trtam — če se prav rabi. Če pride tak presilen gnoj k trtam, more res uničiti korenine; nasprotno pa obležana (pokipela) gnojnica iz stranišča, razrejena z vodo in porabljena ob deževnem vremenu, naredi velik in hiter učinek, ki je tem večji in hitrejši, kolikor globlje pride gnojilo h koreninam. Učinek pa seveda ni tako trajen, kakor po hlevskem gnoju, a zadnji pa tudi ne pride tako globoko v zemljo, kakor redka gnojnica. To je pa zopet zlasti merodajno pri latnikih, ki so uže stari in imajo korenine globoko po več metrov pod zemljo. Takim latnikom običajno gnojenje s hlevskim gnojem pač ne hasni veliko, ker najnovejše, t. j. najmlajše korenine niso skoraj nič delžne tega gnojenja. Redka gnojnica pa globoko prešine zemljo, zlasti če se rabi ob deževnem vremenu. Straniščna gnojnica je pa zopet več vredna nego hlevska, ker ima v sebi več kalijevih in fosforovih gnojil, ki so pri trti zelo merodajne. Gnojenje s straniščnim gnojem pa trtno uš ne moti veliko. Uš ob njem ravno tako dobro živi in se razmnožuje. Le gnojite trtam s tako gnojnico še nadalje, seveda pravilno; vendar pa nikar ne mislite, da bodo zato trte vedno klubovale trtni uši.

Gospodarske novice.

* **Gospod Viljem Mayr**, lekarnar v Ljubljani in 25 let član naše družbe, je umrl dne 31. julija t. l.; dne 8. t. m. je pa umrl gospod **R. pl. Obraczay**, c. in kr. nadporočnik v r., grajščak na Impolci ter dolgoleten član naše družbe. — Naj počivata v miru!

* **Nakupovanje konj za c. in kr. vojno** se bo vsled prošnje samostalnega konjerejskega odseka vršilo dne 10. septembra t. l., t. j. na dan dirke v Sentjarneji, in sicer dopoldne ob 9. uri na dirkališču.

* **Poraba dirkališča v Šentjarneji** za vajo konj ob priliki bodoče dirke je letos zaradi žrebetišča omejena, in sicer je odrejeno, da se konji smejo vaditi od 11. ure dopoldne do 2. ure popoldne ter od 6. do 9. ure zvečer.

* **Avstrijski vinarski shod** bo od 4. do 7. septembra t. l. na Dunaji. Visoki deželni odbor bo zastopal gospod državni poslanec Francišek Povše, našo družbo pa družbeni tajnik.

* **Vinarska zadruga v Vipavski dolini.** Dne 3. junija t. l. se je osnovala „Registrovana vipavska zadruga“ s sedežem v Vipavi, katera je vsled odloka vis. c. kr. dež. kot trg. sodišča z dne 23. junija t. l. št. 5698 vpisana v združni register. Namen zadrugi je, pospeševati napredek in razvoj vinarstva s kupovanjem in prodajanjem grozdja in vina, z napravo vzornih vinogradov, pivnic, skladišč tudi izven vipavskega okraja in s podpiranjem članov v teh strokah gospodarstva. Uvaževaje dosedajne izkušnje, kolikrat je bil vinogradnik v zadregi zaradi prodaje vina, večkrat odvisen od mešetarjev, kateri iščejo pogostoma korist zase in so vsled tega tudi kupci večkrat opeharjeni, bodisi glede cene ali glede kakovosti vina, priznati se mora, da bo imela vinarska zadruga veliko, za vinstvo obžekoristno nalogo, pomagati pridelovalcu vsestransko in kupcem olajšati nakupovanje vina. Ob letošnji vinski trgatvi namerava vinarska zadruga otvoriti v Ljubljani svoje skladišče in pivnico, kjer se bojo pokušala in prodajala vipavska vina; zato se opozarjajo uže sedaj ljubljanski konsumenti in gostilničarji kakor i gorenjski in dolenski kupci in gostilničarji na zalogo vipavske vinarske zadruge v Ljubljani. Pripomniti je dalje, da vinarska zadruga vabi p. n. občinstvo k pristopu. Za delež je plačati gl. 10, vstopnine gl. 2. Vsakdo lahko vzame po več deležev. Obrok za vplačanje deležev za dosedaj pristopivše člane je določen do 1. septembra t. l.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Konec.)

Potem se je obravnavalo o predlogih raznih podružnic glede vinarstva. Podružnica kostanjeviška predlaga, a) naj bi se pri deželnem odboru izposlovalo, da bi izdatneje podpiral tiste kmetovalce, ki napravljajo nove nasade in vinograde; b) da bi se sklenil deželni zakon, vsled katerega bi se moral vsakdo, ki zasaja nov vinograd, izkazati, kje je trte dobil ali kupil. — V debati o teh predlogih pritožuje se gospod Bajuk, da iz državnih trtnic ni mogoče dobiti dosti ključev in reznikov. Metliška podružnica je radi tega morala narediti svojo trtnico; ker pa podružnica nima denarnih sredstev in na Belokranjskem tudi delavcev ni dobiti, naj bi deželni odbor dal prisiljencev za rigolanje trtnice. Može in krepki mladeniči so sli večinoma v Ameriko, ostale so samo ženske, otroci in starčki. Taki pač ne morejo opravljati težavnega dela pri rigolanju. Predsednik čateške podružnice, gospod Zagorjan, želi, da bi deželni odbor poslal podružnici izurjenega moža, ki bi učil vinorejce cepljenja trt, gospod Bajuk pa izrazi željo, da bi potni učitelj za vinarstvo prišel večkrat tudi na Belokranjsko. Družbeni tajnik, gospod Pirc, izjavlja, da se bode deželni odbor po mogočnosti gotovo rad oziral na take prošnje, ali treba se je nanj obrniti. Potem so bili predlogi sprejeti.

Podružnica novomeška predlaga, naj bi glavni odbor c. kr. kmetijske družbe pri c. kr. kmetijskem ministerstvu in pri deželnem odboru izprosil večjo podporo za nakup galice in naj bi z vsemi močmi delal na to, da se modra galica monopolizuje. Pristav kmetijske šole na Grmu, gospod Rohrmann, utemeljuje ta predlog pravi, da se v obilni meri prodaja tudi ponarejena modra galica; ako bi se pa prava galica prodajala ceneje, bi ponarejena galica ne mogla več konkurirati. Družbeni tajnik, gospod Pirc, omenja, da družba vselej prosi za kolikor mogoče visoko podporo, da pa družba brez večje podpore galice nikakor ne more dajati ceneje. Občni zbor je to vzel na znanje. Podružnica novomeška želi nadalje, naj bi kmetijska družba na merodajnem mestu vplivala na to, da bi se prošnje za dobavo trt iz državne trtnice v Kostanjevici reševale bolj hitro, kakor tudi na to, da bi se podpore vrednim prosilcem in podružnicam brezplačno oddajale potrebne trte za nove nasade ameriških vinogradov, ter da bi se končno izposlovalo, da bi se posestnikom novo prekopanih vinogradov delile primerne podpore. Podružnica šentjarnejska predlaga, naj bi se delile nagrade za dobro požaltnjenje trt. — Vsi predlogi so bili brez ugovora sprejeti.

Podružnica v Mošnjah prosi, da bi se znižal davek od sadnih vrtov in da bi smel kmetovalec žganje, katero sam pripravlja, kuhati davka prosto. V istem smislu se glasi tudi predlog podružnice v Vačah. Ko je družbeni tajnik, gospod Pirc, izjavil, da bode družba rada priporočala olajšave na korist tistim, ki kuhajo žganje za domačo rabo, sprejel je občni zbor omenjena predloga. — Podružnica begunjska na Gorenjskem predlaga, da bi c. kr. kmetijska družba kranjska na merodajnih mestih delovala na to, da bi se ustanovila za kranjsko deželna zavarovalnica proti požaru in drugim uimam. Družbeni tajnik, gospod Pirc, omenja, da bi premije pri taki zavarovalnici gotovo bile cenejše; predno se pa more osnovati deželna zavarovalnica, skleniti mora državni zbor zakon, da so take zavarovalnice sploh mogoče. Družba bode delovala na merodajnih mestih, da se uresniči želja begunjske podružnice. Gospod Bajuk želi, da bi take deželne zavarovalnice zavarovale tudi živino. Predlog glede zavarovalnice je bil soglasno sprejet.

Podružnica šentjarnejska predlaga, c. k. kmetijska družba naj bi delovala na to, da bi udje podružnice dobivali brezplačno ali pa vsaj po znižani ceni gozdnih dreves, da zasade gole gozdne kraje; podružnica Col-Podkraj pa predlaga, naj bi se

pri gozdnem nadzorstvu posredovalo, da bi se ne postopalo tako strogo zoper razdelitev skupnih gozdov, ker je dokazano, da se razdeljeni gozdi bolj varujejo, kakor skupni. Gospod Bajec podpira ta predlog ter omenja, da so troški komisij pogosto toliki, da niti dotični pašnik ali gozd toliko vreden ni. Po nasvetu družbenega tajnika je občni zbor sklenil, prošnji izročiti deželnemu gozdnemu nadzorništvu v uvaževanje.

Podružnica Col-Podkraj stavi nadalje naslednji predlog: Ker imajo župani in občine sitnost z ljudmi, kateri se priženijo iz ene občine v drugo, naj bi c. kr. kmetijska družba delovala na to, da se domovinski zakon popravi tako, da bi vsakdo, ki se stalno preseli iz ene občine v drugo, dobil odpustnico iz prejšnje občine in da bi ga druga občina sprejela za domačina. Družbeni tajnik, gospod Pirc, omenja, da se v državnem zboru vrše posvetovanja o premembni domovinskega zakona; glavni odbor bode naprosil naše poslance, naj delujejo na to, da se razbremene občine. — Predlog je bil brez ugovora sprejet.

Podružnica vipavska predlaga, naj bi c. kr. kmetijska družba vplivala na to, da bi se po občinah sodnega okraja vipavskega po zmožnih učiteljskih strokovnjakih oskrbel pouk v pletarstvu; ker pa tam domača vrba ni sposobna za finejša dela, naj bi c. kr. kmetijska družba izposlovala od deželnega odbora potrebne podpore za nakup zlahtnih vrbovih potaknjencev, kateri naj bi se potem izročili podružnici, da jih razdeli marljivim gospodarjem. K temu predlogu izjavi družbeni tajnik, gospod Pirc, da se bode letošnje jesen otvoril pletarski tečaj na obrtni šoli v Ljubljani. Pesamezne občine naj pošiljajo sposobne učence v ta tečaj in ti bodo potem vsak v domačem kraju lahko poučevali v pletarstvu.

Podružnica novomeška predlaga, naj bi c. kr. kmetijska družba delovala na to, da bi se dosegla znižana cena za prevajanje umetnih gnojil in modre galice. Družbeni tajnik, gospod Pirc, pa je pojasnil, da se je vozina za omenjene predmete ravnokar znižala za 50 %. — Občni zbor je oba predloga vzel na znanje.

Podružnica novomeška nadalje predlaga, naj se pristopnina za nove ude c. kr. kmetijske družbe opusti, namesto sadanjih diplomov pa naj bi se dajale primerne vsprejemnice. Sedanji diplomi naj bi se dajali le na izrecno željo in proti plačilu. Zastopnik novomeške podružnice gospod Rohrmann, podpira ta predlog, rekoč, da pristopnina ovira, da mnogo kmetov družbi ne pristopi; dva goldinarja letnine bi marsikdo še plačal, ali zraven tega še dva goldinarja pristopnine, to mu je preveč. V istem zmislu izjavi se zastopnik košanske podružnice. Družbeni tajnik, gospod Pirc, izjavi v imenu odbora, da družba omenjenega dohodka ne more pogrešati. Družba mora vsak mesec dajati plačo 12 uradnikom in služabnikom, zato mora glavni odbor gledati, kje bode dobil denarnih pripomočkov. Pri udih je edini dohodek pristopnina, kajti od letnine družba nima ničesar. Družba tudi ne mara vedno menjajočih se udov; imeti hoče stanovitne in zanesljive ude. Ako se pa želi, da bi se delovanje kmetijske družbe razširilo na niže slojeve narodove, naj se snujejo kmetijske čitalnice, pri katerih letnina lahko znaša samo 30 kr., in te čitalnice naj pristopijo kot udje kmetijski družbi. Sploh pa se je že bil napravil poskus z opuščanjem pristopnine, pa se ni obnesel. Govornik se izjavi proti predlogu novomeške podružnice. Občni zbor je gospodu tajniku pritrdil ter odklonil omenjeni predlog.

Podružnica novomeška končno predlaga, naj bi se v »Kmetovalci« objavljalo, kako rešuje glavni odbor pri občnem zboru sprejete predloge in nasvete. Predlog, za katerega se je izjavil tudi družbeni tajnik, je bil od občnega zbora sprejet.

Zastopnik podružnice starotrške, gospod Peče, predlaga, naj bi se lov dajal v najem tudi občinam. Družbeni tajnik, gospod Pirc, izjavi, da bode treba še podatkov od podružnic, predno se v tem oziru stori kak korak. Sploh pa tudi občine lahko dobe lov v najem, in kjer to kaže, naj se le poslužijo te pravice.

S tem je bil dnevni red končan. Za besedo se oglasi še nadučitelj Skala ter, omenjajoč, da je letos preteklo ravno deset

let, odkar gospod Gustav Pirc tako uspešno opravlja službo družbenega tajnika, predlaga, naj bi mu občni zbor v zahvalo za trudoljubivo njegovo delovanje podelil častni naslov »ravnatelj«. Predlog, katerega sta podpirala tudi gospoda Debeljak in Šetina, je bil soglasno sprejet. Gospod Pirc, zahvaljujoč se za to odlikovanje, izjavlja, da je svoje življenje posvetil napredku kmetijstva in da bode, kakor doslej, tudi odsej v ta namen vestno deloval, v svesti si, da dela za narod slovenski, če dela za kmetovalce. (Dobro-klici).

Gospod ravnatelj Pirc omenja nadalje britke izgube, katera je zadela družbenega predsednika, gospoda cesarskega svetnika Murnika. Umrla soproga predsednikova, gospa Marija Murnikova, je bila v vsakem oziru vzgledna žena slovenska. Občni zbor je gospodu predsedniku izrazil svoje globoko sočutje.

Predsednik gospod cesarski svetnik Murnik, zahvalivši se za izraženo sočutje, zahvali se ob enem za obilno udeležbo pri letošnjem občnem zboru ter s trikratnimi živio-klici na presvitlega cesarja, katerim zbrani družbeniki navdušeno pritrdijo, zaključijo občni zbor.

Po občnem zboru, ki je trajal skoro do dveh popoldne, so se zbrali mnogi zborovalci k skupnemu obedu v gostilni »pri zvezdi«, kjer se je v prijateljskem krogu spregovorila še marsikatera o napredku našega kmetijstva.

Razglas

o deželnih konjerejskih darilih za kobile z žrebeti, ki se bodo delila v Bohinjski Bistrici za občini Bohinjska Bistrica in Srednja Vas.

Na predlog podpisanega odseka je visoki deželni odbor dovolil denarno podporo, s katero priredi

v soboto, dne 1. septembra t. l. dopoldne ob 1/2 11. uri v Bohinjski Bistrici premovanje težkih kobil z žrebeti za vse vasi v Bohinju.

Za premovanje veljajo ta le določila:

- 1.) Premovanje izvrši konjerejski odsek po pravilniku, ki je veljaven ob delitvi državnih daril.
- 2.) Pravico do daril v Bohinjski Bistrici imajo le konjerejci iz občin Bohinjska Bistrica in Srednja Vas.
- 3.) Obdarovanci imajo sicer pravico udeležiti se s svojimi žrebecimi kobilami premovanja v Lescah dne 3. septembra, a v tem slučaju morajo deželno darilo vrniti.
- 4.) Za darila se smejo poganjati le kobile z žrebeti, katere so uže štiri leta stare ter so zdrave in dobro rejene, imajo svojstva dobrih plemenskih kobil in vodijo s seboj lepa žrebeta, ki še sesajo ali so že odstavljeni.
- 5.) Darilo se bode priznalo kobil samo tedaj, ako žrebe izvira od državnega ali dopuščene zasebnega žrebca in je to dokazano z zakonitim spuščalnim listom.
- 6.) Za take kobile se bode razdelilo deset daril, i. s.: eno za 25 gld., eno za 20 gld. tri po 15 gld. in pet po 10 gld.

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 1. avgusta 1894.

Frančišek Povše s. r.

Nakupovanje konj za c. in kr. vojno.

Vsled prizadevanja samostalnega konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske je c. in kr. vojno ministerstvo odredilo z odlokom z dne 2. avgusta t. l., št. 1865/3, da bode uradovala asentna komisija za remonte ter kupovala konje za c. in kr. vojno v ponedeljek,

dne 10. septembra dopoldne v Št. Jarnejl.

Podpisani odsok pozivlje vse kranjske, zlasti pa dolenske konjerejce, naj pripeljejo pred imenovano komisijo tiste svoje konje, ki so na prodaj ter sposobni za vojno.

Konjerejci! Podpisani odsek se je trudil, da je dosegel ta velevažni čin visokega c. in kr. vojnega ministerstva, ki naj naredi našo konjerejo bolj dobičkonostno, a sedaj je pa ležeče na Vas, da pripeljete pred asentno komisijo obilo sposobnih konj, vsled česar se bode to nakupovanje vršilo redno vsako leto ter bode potem mogoče konjerejcem svoje konje bolje in lažje prodajati. Pripeljite pa svoje konje skrbno osnažene, pravilno podkovane, z ostrizenimi biclji, z lepo uravnano grivo in ravno takim repom. Vadite zadnje dni svoje konje tudi v prepeljavanji, da se pokažejo lepi in gosposki.

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani dné 15. avgusta 1894.

Posnetek iz določil o konjskih zadevah c. kr. vojne:

Asentna komisija sme kupiti le tiste konje, od katerih je pričakovati, da bodo dosegli **vso** sposobnost za službo v vojski; zato se je ozirati **le** na tiste konje, ki so prave rasti, v katerih teče „prava kri“ in ki so prav vzrejeni. To velja posebno za konje za ježo.

Kupljeni konj mora biti brezdvomno uže štiri leta star, a ne starši nego sedem let.

Za sposobnega konja za kavalirijo in za konja za ježo pri artileriji se plača 250 gold., za vožnjo pri artileriji sposobnega konja pa 350 gold.

Razglas gorenjskim konjerejcem.

Uvidevši veliko napako, da gredo najboljša žrebata težkega plemena iz dežele in da po nekaterih krajih vzlic dobrim žrebcom ne more reja težkih konj tako napredovati, kakor bi lahko, ker je premalo dobrih žrebetnih kobil, ukrenil je podpisani odsek reja težkih konj na Gorenjskem s tem pospešiti, da bo nakupil vsako leto nekaj najlepših odstavljenih žrebic ter jih potem po znižani ceni oddal konjerejcem.

Da more odsek do letos zvršiti uže tretjič, zahvaliti se ima slavnemu deželnemu odboru in slavnemu kranjski hranilnici, katere sta mu na njegovo prošnjo v ta namen dovolila znatne svote.

Vsled tega sedaj podpisani odsek razglasuje:

1.) Konjerejci, kateri imajo na prodaj lepe odstavljenе žrebice težkega plemena, izvirajoče iz lepih težkih kobil in od cesarskih pincgavskih ali valonskih žrebcev, pripeljejo naj jih na ogled pred komisijo, ki bo premovala konje 1. septembra v Bohinjski Bistrici, 3. septembra v Lescah, 4. septembra v Kranji, 5. septembra v Kamniku in 6. septembra na Vrhniki. Ta komisija je pooblašena žrebice nakupiti. — Tisti, ki ne morejo priti k tem premovanjem, ponudijo naj svoje žrebice pismeno najkasneje do 15. septembra t. l. podpisanemu odseku. V ponudbi je popisati žrebico in njeno mater ter imenovati žrebca, od katerega mladič izvira, in pa ceno ponujene žrebice.

2.) Meseca oktobra bode odsek prodal nakupljene žrebice na dražbi v Ljubljani v družbeni podkovski soli, in sicer s klicno ceno, ki bode polovica nakupne. Kupec se bo moral zavezati, žrebico do prvega žrebata obdržati za plemo, razen če bi se pokazalo, da je jalovka.

Ta razglas velja za gorenjske kraje, koder so nastavljeni težki cesarski žrebci, t. j. za politične okraje Radovljica, Kranj, Kamnik in deloma za Ljubljansko okolico, in sicer z opomnjo, da se konjerejci radovljiškega okraja dražbe ne morejo udeležiti.

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani dné 31. julija 1894.

Prodaja plemenih žrebic.

Z ozirom na gorenji razglas javi podpisani odsek, da bode **meseca oktobra t. l. (dan se prijavi pozneje) prodajal plemene žrebice težkega plemena potom dražbe v Ljubljani.**

Klicna cena bo polovica nakupne cene. Kupec se bo moral zavezati žrebico obdržati za plemo do prvega žrebata, razen če bi se pokazalo, da je jalovka. Žrebice se bodo oddajale le konjerejcem kranjskega, kamniškega in ljubljanskega okoliškega okraja.

Da bode podpisani odsek vedel kupiti zadostno število žrebic, prosi vse one, ki se mislijo udeležiti te dražbe, da pismeno prijavijo to podpisanemu odseku vsaj do **15. septembra t. l.**

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani. dne 31. julija 1894.

Št. 8109

Razglas.

Deželni odbor kranjski bode jeseni t. l. ali spomladi 1895. l. iz deželne trtnice pri prisilni delalnici oddal 50.000 okoreninjenih cepljenih ameriških trt. Trte so cepljene z laškim rizlingom, s črnim burgundcem, z zelenom (vipavskim), z modro portugalko in z rulandcem.

Trte se bodo oddajale po 5 gld. 100 komadov, oziroma tudi brezplačno namesto denarnih podpor, katere sme deželni odbor dovoljevati malim, neimovitim vinogradnikom za nasaditev ameriških vinogradov.

Vinogradniki, kateri želé kupiti trte, naj se zglase ali pri svojih županstvih ali pri deželnem odboru najdalje do 30. septembra t. l.

Oni vinogradniki pa, kateri žele denarno podporo za l. 1895, oziroma brezplačno cepljenih trt, naj se pri svojih županstvih zglase tudi najdalje

do 30. septembra 1894. l.

ter naj naznanijo, ali in koliko sveta imajo uže pripravljenega za nasaditev trt, ali ga mislijo pripraviti do pomladi 1895. l., ali je dotični svet uže poprej bil vinograd, koliko trt in kdaj jih žele dobiti.

Županstva morajo potem vse prošnje s potrdilom gledé premoženjskih razmer odposlati deželnemu odboru, kateri se na pozneje vložene prošnje ne bode oziral.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 2. avgusta 1894.

P. n. gg. članom podružnice „St. Peter in okolica“.

Podpisani odbor javlja p. n. svojim članom, da dobe brezplačno na posodo, neudje pa proti primerni odškodnini: **mlatilnico, slamoreznicco, čišilnik za žito (pakelj) in trijer.**

Zglasiti se je pri načelniku ali podnačelniku.

Odbor podružnice „St. Peter in okolica“.

Listnica uredništva.

J. V. v T. Vsled našega odgovora v listnici uredništva v zadnji številki „Kmetovalca“ se nam je sporočilo, da delata volovske komate Anton Perne, sedlar v Žalni št. 22. pri Višnji Gori, in Lovrenc Šmid, sedlar v Železnikih.

J. S. v D. S svojo pritožbo o dacarji se obrnite neposredno na c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani.